

VIT ICKE VIT

**Ett studiematerial om antirasistiskt
arbete i ungdomsrörelsen**

OM VIT-ICKE-VIT

Ungdomsrörelsen ska vara en arena där alla barn och unga kan engagera sig fritt utan hinder av islamofobi, afrofofi och andra typer av rasism. VIT-ICKE-VIT är ett material med fokus på att stärka ungdomsrörelsens antirasistiska med folkbildning som verktyg. VIT-ICKE-VIT ger dig metoder och material för att hålla studiecirklar i postkoloniala perspektiv, antirasism och inkludering.

Det här materialet tar avstamp i ett material som LSU gav ut 2018, VIT-ICKE-VIT – ett postkolonialt perspektiv och en skiss på problembild och strategi för tillgänglighets- och inkluderings-arbete i organisationer, skrivet av Lewend Tasin.

Det här materialet bygger på fem teman och ett inledande kapitel om den frigörande pedagogiken som materialet utgår ifrån. Tanken är att varje tema är en träff men det är upp till varje grupp att själva välja upplägg.

Materialet kan användas av vem som helst som är intresserad av att lära sig mer om postkoloniala perspektiv och antirasistiskt arbete. Materialet är dock särskilt riktat till dig som är förtroendevald inom ungdomsrörelsen. Till exempel kan varje styrelsemöte inledas med några frågeställningar eller övningar från materialet.

Vill du läsa mer om projektet VIT-ICKE-VIT eller vill starta en digital studiecirkel kan du göra det på www.vitickevit.lsu.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

En frigörande pedagogik	4
Postkolonial samtid	9
Normer och normkritik	16
Strukturell rasism och vithet	21
Rasistiskt förtryck på psykiskt plan	28
Skapa förändring	33
Källor	39

Författare: Mona Nechma
Redaktör: Mona Nechma
Formgivare: Joakim Lindgren
Ansvarig utgivare: LSU – Sveriges ungdomsorganisationer

Utgivningsår: 2020
E-post: info@lsu.se

EN FRIGÖRANDE PEDAGOGIK

Innan första träffen

Frigörande pedagogik är ett begrepp som går tillbaka till Paulo Freire. Paulo Freire var teoretiker och pedagog, verksam under andra hälften av 1900 talet i Brasilien. Freire är mest känd för sitt verk "Pedagogik för förtryckta" och för sin problematisering, eller kritik, av skolsystemet. Han menade att det traditionella skolsystemet kunde förklaras som en "bankundervisning", där en lärare fyller på elevers "bankkonto" med kunskap. Det gör att den som tar emot kunskapen är passiv i sitt lärande istället för aktiv. En person är därmed inte med och formar sitt lärande och sina egna uppfattningar om världen och sig själv. Lärandet, som är centralt i all pedagogik, ska enligt Freire vara frigörande för människor. **Den frigörande pedagogiken ska därför handla om att en människa formar sin egen uppfattning om världen och om sig själv.** Det betyder också att all form av lärande ska utgå ifrån en människas egna erfarenheter och tankar. Då blir en människa fri att forma sig själv och sin världsbild.

KORT OM DEN FRIGÖRANDE PEDAGOGIKEN

Den frigörande pedagogiken innebär att...

...vi vänder våra blickar mot oss själva

...vi utforskar och sätter ord på oss själva och vår situation i världen så att vi kan...

...sätta ljus på maktrelationer som begränsar oss för att...

...omskapa oss själva och vår värld där den inte definieras av maktrelationer

KRAFTEN I SAMTAL

I den frigörande pedagogiken är samtal centralt. Paulo Freire menade att frigörelse sker i samtal med andra, där vi får utmanas av varandra och forma den egna världsbilden. Det kan inte göras när vi är ensamma. Samtidigt är den frigörande pedagogiken en djup inåtvänd process där vi utforskar våra egna tankar, upplevelser och erfarenheter i grupp. Vi "gräver där vi står" samtidigt som vi har möjlighet till kritisk dialog där vi utmanar varandra.

Den frigörande pedagogiken har mycket gemensamt med folkbildningen. Folkbildningen bygger på delaktighet och respekt för olika erfarenheter och perspektiv. Det betyder att alla känner att de har utrymme att uttrycka sig och ta plats. Att erfarenheter är en grund för kunskap och att alla kan lära av varandra.

I en studiecirkel är det viktigt att det är högt i tak. Att man får "provtänka" och lära sig tillsammans utan att fort bli dömd. Det är i samtalet med andra som det kunskap uppstår. Alla människor bär med sig kunskaper i form av upplevelser och erfarenheter. När vi får dela våra erfarenheter med andra uppstår ny kunskap, och då växer vi som människor.

Grundläggande riktlinjer för när ni samtalar i grupp...

- Tala om dig själv och det som är dig närmast
- Lyssna noga och öppet till andras perspektiv och ge dem utrymme
- Var närvarande
- Var ärlig
- Undvik generaliseringar
- Respektera varandras olikheter och likheter

VAD ÄR EN STUDIECIRKEL?

Studiecirkeln är den vanligaste formen av folkbildning. Det är en mindre grupp människor som träffas för att lära sig något. Studiecirkeln är alltid deltagarstyrd och frivillig. Det betyder att det är deltagarna som tillsammans bestämmer över upplägg.

Tips: börja alltid studiecirkeln med en runda där alla får möjlighet att säga vad de tänker om en fråga. Det kan till exempel vara ”hur mår du idag?” eller ”det här förväntar jag mig av den här studiecirkeln”.

SKAPA TRYGGARE RUM

Det finns inga rum som är helt trygga för alla, men det finns mer eller mindre trygga rum. Att skapa ett tryggare rum är en medveten process, något man ständigt behöver jobba med. För att samtal mellan människor ska bli så bra som möjligt är det viktigt att skapa förutsättningar för tryggare rum.

Ett tryggt rum innebär...

- ...att alla deltagare känner att de har möjlighet att uttrycka sig
- ...att rummet är fritt från fördomar och maktspel
- ...att alla är bekväma nog att vara sig själva
- ...att det är högt i tak, alla kan säga till när något inte känns okej

I ett tryggt rum kan deltagare utforska och sätta ord på sig själva, sina känslor, tankar, upplevelser och erfarenheter av det postkoloniala tillståndet, rasism och annat.

TRYGGARE RUM - ÖVNING

Det kan vara bra att börja en studiecirkel med en övning om att skapa ett tryggare rum.

1. Dela upp gruppen i mindre grupper (ca 3–5 personer).
2. Låt grupperna diskutera följande frågor:

Vad behöver jag för att känna mig tryggare när jag diskuterar och reflekterar tillsammans med andra?

Hur kan mina önskemål formuleras till förslag för en gemensam överenskommelse?

3. Gör en runda där varje grupp får dela med sig av sina behov och förslag.
4. Skriv ner de förslag som alla kan enas om. Detta blir gruppens gemensamma överenskommelse för ett tryggare rum.

UTVÄRDERING

I slutet av studiecirkeln är det viktigt att utvärdera. En utvärdering kan göras i gruppsamtal, enskilt skriftligt, eller genom en kombination av båda. Här är förslag på frågor att ta upp vid utvärderingen:

- Har du lärt dig något nytt?
- Har du lärt dig något nytt om dig själv?
- Vilka känslor har du känt under studiecirkeln?
- Finns det något du tänkt på under studiecirkeln som du tidigare aldrig tänkt på?
- Saknade du något?
- Detta har varit bra med studiecirkeln...
- Detta har varit mindre bra med studiecirkeln...

POSTKOLONIAL SAMTID

Del ett

Kolonialismen, idén om ras och vår
postkoloniala samtid.

Vår samtid är postkolonial. Detta innebär att...

1. vi är varelser med ett kolonialt och rasistiskt förflutet, vilket gör att...
2. koloniala och rasistiska tankemönster är en del av vår samtid och miljö, och därför..
3. även en del av oss själva

Det postkoloniala tillståndet är en medvetenhet om koloniala och rasistiska tankemönster. I detta tillstånd vet alla att kolonialismen och rasismen har som följd att människor kategoriseras som vita och olika kategorier av icke-vita. Att vita hierarkiseras högre än de icke-vita i vad som kallas för en rasmaktsordning. Vi kan välja att fördöma och ta avstånd från detta, men vi kan inte radera det ur våra medvetanden, ur historien eller ur vår samtid.

Idag pratar vi ofta om kolonialismen som en del av världens förflutna. Men faktum är att kolonialismen som fenomen fortfarande finns i flera delar av världen. Men vad är kolonialism?

KOLONIALISM

Den europeiska kolonialismen är den kolonialism som påverkat världen som vi lever i idag allra mest.

Man kan säga att den började under 1400 talet när Spanien och Portugal inledde expeditioner väster om Europa och Atlanten. Cristobal Columbus ankomst till Amerika är en av de tidigaste kolonisationerna i den europeiska historien. Men det var inte bara Spanien och Portugal som ledde koloniala projekt. Frankrike, England, Tyskland, Belgien, Italien och Holland är några andra av de europeiska länderna som kolonialiserade stora delar av världen. Även Sverige har haft fem kolonier.

Idag kvarstår flertalet kolonier. Till exempel är franska Guayana, Martinica, Guadalupe fortfarande ockuperade av Frankrike.

Kolonialism är erövring, kontroll och utnyttjande av områden och dess befolkning. Slavhandel och plundring är en del av kolonialismen. Kolonisationen av Amerika ledde till exempel till ett av våra största folkmord i historien.

Enligt antropologen Darcy Ribeiro fanns det ca 70 miljoner amerikanska indianerna på kontinenten innan européerna kom, 150 år senare hade de minskat till bara tre miljoner. Under mitten av 1700-talet startade européerna slavhandeln från Afrika till den amerikanska kontinenten. Mellan 1700- och 1800-talet transporterades cirka 12 miljoner afrikaner mellan Afrika och den amerikanska kontinenten för att säljas som slavarbetare i kolonierna. Det

uppskattas att ca 20 procent av dessa dog under resorna (Groglopo, s. 137, 2015).

Kolonialismen var ekonomiskt gynnsam för Europa. Plundring av till exempel diamanter, guld, silver och tillverkningen vapen innebar att européernas handel utvecklades. Slavhandeln var också en stor del av detta. Men hur kunde det bli möjligt för européerna att rättfärdiga slavhandeln? Det går att förklara med hjälp av idén om ras.

IDÉN OM RAS

Ras är ett begrepp som fått olika betydelser genom historien. Men det började användas för att kategorisera människor utifrån hudfärg. Det användes för att skilja mellan vita och icke-vita för att rättfärdiga bland annat kolonialiseringen och slavhandeln. Idén bakom ras bygger på att det finns olika raser av människor som är olika överlägsna varandra. Vita människor föreställs vara högst upp i hierarkin och olika grupper av icke-vita människor hamnar lägre ner i hierarkin. Det innebar att vita föreställdes vara bättre, smartare, modernare och dominanta och hade därmed rätt att plundra och utnyttja icke-vita människor och deras områden. Idén om ras stöttades inom olika vetenskaper, som till exempel filosofi och biologi. Till exempel var Sverige under 1920–1930-talet ledande inom den rasbiologiska forskningen. Det rasbiologiska institutet i Uppsala utgick ifrån att mänskligheten var uppdelad i olika raser. Detta upprätthöll idén om att vita var överordnade icke-vita, det vill säga att vita var mer värda än andra så kallade raser. Det gjorde att det gick att legitimera till exempel folkmord, tortyr och slaveri, **eftersom det inte var vita som föll offer för det**. Det var inte förrän 1958 som det rasbiologiska institutet i Uppsala lades ner.

Idag pratar vi sällan om ras på detta sätt (med undantag från olika högerextrema miljöer). Ras talas snarare om som en social konstruktion, där alla människor tillhör samma ras, men ändå kategoriseras in i olika fack som missgynnar icke-vita personer.

Sveriges koloniala historia

Ofta talar vi om kolonialismen som ett fenomen utanför Sverige. Något som Sverige inte varit en aktiv eller stor del av. Den bilden av Sverige stämmer inte. Den svenska koloniala historien hittar vi både inom och utanför Europa. Kolonialiseringen av Sápmi (norra Skandinavien) var en av de första svenska kolonierna. Utanför Europa hade Sverige fem kolonier, bland annat kolonin S:t Barthélemy i Västindien. Ön S:t Barthélemy koloniserade Sverige i nästan hundra år. Även om man ofta pratar om att Sveriges del i kolonialismen inte var lika stor som till exempel Spanien och Frankrike, så var den inte mindre brutal. Förslavning av den svarta befolkningen, tortyr, plundring och utnyttjande av områdena ingick även i Sveriges kolonialism.

Berlinkonferensen 1884

1884 samlades Europas kolonialmakter för att fördela kontinenten Afrika mellan sig, det var fokus på kontinentens rikedomar och hur de europeiska kolonialmakterna kunde kolonisera kontinenten utan att hamna i konflikt mellan sig.

Vid Berlinkonferensen drog man landsgränser i Afrika som än idag i stort fortfarande är kvar. De europeiska kolonialmakterna skar upp Afrika mellan sig och detta gjordes utan att ta hänsyn till de olika befolkningarna på kontinenten.

Folkmordet i Kongo

– en av vår världs värsta brott mot mänskligheten

Vid Berlinkonferensen slogs det fast att den belgiska kungen Leopold II hade rätt till "Fristaten Kongo". Men kolonin ägdes inte av Belgien utan av Leopold själv. Under denna period mördades upp mot 10 miljoner kongoleser. Många dog av de hemska förhållandena, våld eller svält. Det är ett folkmord som vi sällan pratar om och som ofta förklaras som den tysta förintelsen.

POSTKOLONIAL SAMTID

Postkolonialism är ett brett forskningsfält. Majoriteten av den postkoloniala forskningen studerar kvarliggande strukturer och maktordningar från kolonialtiden. Dessa maktordningar upprätthålls genom att skilja mellan ”vi” och ”de andra” där ”vi” förtrycker ”de andra”. Olika grupper förknippas med antingen det ”(vita) västerländska” eller det ”(icke-vita) icke-västerländska”. Många postkoloniala forskare menar att en del av dagens samhällsproblem kan förklaras och relateras till de maktstrukturer som utmärkte den västerländska kolonialismen (se exempelvis Mudimbe, 1999, Fanon, 1999, Mohanty, 1999 och Ahmed & De los Reyes 2011).

Den postkoloniala samtiden skulle kunna förstås som en värld där den koloniala tidseran är över. Det skulle kanske många säga är sant, men eftersom vi också vet om att det finns flera kolonier kvar i vår samtid är det inte riktigt hela sanningen. För att förstå den postkoloniala samtiden vi lever i idag behöver vi se bortom den koloniala tidens start och slut. Fokus bör istället riktas mot de kvarvarande effekter som kolonialiseringen lämnar efter sig. Men innan vi tittar på de tankemönster och effekter som fortfarande finns kvar måste vi erkänna att samtiden är postkolonial men också veta vad en postkolonial samtid betyder.

Att vi lever i en postkolonial samtid, eller värld, innebär att de rasistiska tankemönster, idén om ras och all den kunskapsproduktion (vetenskap) som producerades under kolonialismen fortfarande finns kvar. Det är inget som vi kan radera från vår historia och det påverkar oss fortfarande. Det betyder att människor som inte är vita fortfarande lever under andra förutsättningar än vita. Det betyder inte att vita människor inte kan stöta på hinder i livet, utan snarare att dessa hinder inte är på grund av att de är vita. Icke-vita personer däremot lever i många fall under sämre förutsättningar på grund av att de inte är vita. För att förstå postkolonialism måste vi också ta ett steg bort från individperspektivet och se till grupper och strukturer. Varför har vissa grupper i större utsträckning svårare att få jobb? Varför lever vissa grupper kortare liv? Varför finns det negativa föreställningar om olika grupper? I ett postkolonialt perspektiv finns det samband mellan detta och koloniala och rasistiska tankemönster.

ATT ERKÄNNA

Erkännandet av att vi lever i en postkolonial samtid är centralt. Ett erkännande är en bekräftelse. Att inte erkänna är motsatsen. Eftersom det postkoloniala perspektivet belyser social ojämlikhet och psykiska konsekvenser av det postkoloniala tillståndet, innebär det också att man inte erkänner de sociala ojämlikheterna och psykiska konsekvenser som viktiga samhällsfrågor. Detta får i sin tur strukturella konsekvenser.

De som vill lyfta dessa frågor riskerar att mötas av:

- Ointresse – en brist i erkännandet är samtidigt ett förklarande av att dessa frågor inte är viktiga
- Okunskap – ointresset leder till att dessa frågor inte behöver lyftas eller studeras mer
- Fördomande – okunskap, tabu och en kultur av tystnad leder till att de som talar om dessa frågor kan anklagas i termer av att ”göra mer ont än nytta”

Vilket sedan tvingar samma personer att antingen:

- Trampa i lera – mötas av ointresse eller okunskap och därmed tvingas till ett tidsödslande förklarande, utbildande eller ursäktande.
- Trampa i ett minfält – mötas av fördomande och förebråelsers till ett onödigt försiktigt trippande på tår i rädsla för att såra, kränka eller förarga någon.
- Hålla dessa samtal bakom stängda dörrar – vilket riskerar att leda till en ensidig förståelse av frågorna.
- Ge upp och återgå till ordningen – ett uppgivet accepterande av att det är som det är och det går inte att förändra

SAMTALSFRÅGOR ATT TA UPP I GRUPPEN

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Har du tänkt på din värld som en postkolonial värld? På vilket sätt?
- Vad känner du när du läser om den koloniala historien och idén om ras?
- Upplever du att de postkoloniala tankemönstren påverkar dig? I vardagen? I livet? Hur då?
- Hur hade ett erkännande av samtiden som postkolonial kunna se ut? För dig? För din organisation? Vad skulle det betyda? Skulle något förändras?
- Läs citatet i pratbubblan (eller lyssna på det på www.vitick-evit.lsu.se) och fundera över hur du hade upplevt den situationen. Varför är vissa uttryck känsliga? Vad får det för konsekvenser när det uppstår en tystnadskultur?

Jag har länge sagt vit och icke-vit. Vissa har vänligt tagit mig åt sidan.

– Du kan inte fortsätta att säga vit och icke-vit.

– Nähä, varför inte det?

– Jo, det finns ju en risk att du väcker den björn som sover.

Att väcka den björn som sover. Ja, det betyder typ: att vi ska undvika att återuppta en konflikt från det förflutna, eller att vi bara ska låta saker få va. Alltså, det betyder att det är farligt att hålla på och påminna folk om vit och icke-vit, för då kanske hela konflikten kommer till liv igen, och folk börjar döda varandra, och så vidare. Jag berättade detta för en vän. Min vän är poet, och svarade poetiskt.

– Oh Gud, kan vi snälla väcka denna björn som sover! Den här björnen som sover, har ju ett hemskt och traumatiskt förflutna, den har ju varit med om kolonialism, slaveri, folkmord... Och sen bara gått och lagt sig.
Nej, låt oss snälla...

NORMER OCH NORMKRITIK

Del två

Normkritiska perspektiv, vad skillnaden mellan tolerans och normkritik är och på vilket sätt en så kallad "färgblindhet" är problematisk i relation till privilegier och rasistiska strukturer.

**Killar blir kära i...
Barn gillar att...
Mamma och...**

Vad är en norm? Vem faller inom olika normer? Och hur känner vi igen normer? En norm är något som anses vara "normalt" och något som människor förväntas anpassa sig till. Anpassar man sig inte, eller om man inte kan anpassa sig, anses man vara onormal eller avvikande. Normer är skapade av människor och förändras över tid. En del normer som varit självklara förut är inte det idag. Oftast märker vi inte av normer förrän vi bryter mot dem. Normer är alltså saker vi inte reagerar över.

Normer fungerar också som ideal. Slår man upp synonymer till ordet ideal kommer begrepp som: fullkomlig, upphöjd och den älskade. Att ingå i en norm innebär därför ofta makt. Ett exempel på en norm är **vithetsnormen** som förklaras i tidigare kapitel.

Bilden nedan illustrerar hur normer fungerar i relation till människor. Den svarta delen är hela personen och den rosa delen är det som passar in i normerna. Oftast brukar normer vara väldigt snäva, vilket innebär att alla människor sällan känner att de passar in helt. Människor är alltid mer komplexa än vad normer är. Självklart kan den rosa delen vara olika stor beroende på vem man är och i vilket sammanhang man befinner sig i.

ICKE-NORM

NORM

TOLERANS ELLER NORMKRITIK?

Ofta hör vi människor prata om tolerans, att man önskar sig ett tolerant samhälle och liknande. Men tolerans är inte samma sak som normkritik. Tolerans är ett problematiskt perspektiv, oavsett hur välvillig man är. Synonymt med ordet tolerans är ”att stå ut med”. Ett tolerans-perspektiv innebär att vi fokuserar på det som är normbrytande istället för att fokusera på det som är normen. Det blir därför en orättvis balans i makten, eftersom det är de som passar in i normen som har makten att vara toleranta. Normkritiskt perspektiv innebär att vi ifrågasätter normer. Varför är de skapade? Hur vidgar vi normerna? Vad är effekterna av normer? Normkritik innebär alltså att vi fokuserar på sådant som är ”osynligt”, eller det som anses vara normalt som ingen reagerar på.

Jag står ut med dig även om du är...

INKLUDERING

Ett inkluderande arbete handlar om att alla känner att de kan komma till tals, att alla behandlas likvärdigt och ges samma förutsättningar, oavsett vem man är. Inkludering är inget som man bara är eller har, utan något som man ständigt behöver arbeta med. Specialpedagogiska skolmyndigheten förklarar inkludering så här: ”Inkludering är en pågående demokratisk process som visar på alla människors rättigheter, lika värde och som ständigt söker efter bättre sätt att tillvarata mångfald och olikheter”.

Olika perspektiv är grundläggande för att inkludering ska vara trovärdigt. Det går inte att gissa sig till vad människor med olika erfarenheter tänker, tycker eller behöver för att känna sig inkluderade. Det är därför viktigt att personer med olika perspektiv och erfarenheter är med och utformar inkluderande arbete och inkluderande rum.

PRIVILEGIER & FÄRGBLINDHET

Privilegier kan förklaras som ett försprång. Det vill säga att människor med många privilegier har bättre förutsättningar än människor utan eller med färre privilegier. Ofta är man inte medveten om sina egna privilegier eftersom de är så självklara att man inte riktigt reflekterar över dem. Vithetsprivilegier kan till exempel innebära att man aldrig riskerar att bli nekad ett jobb eller bostad på grund av sin hudfärg. Privilegier kan också vara att inte bry sig om en fråga för att den inte berör eller påverkar en själv. Att till exempel inte bry sig om antirasistiskt arbete på grund av att man inte utsätts för rasism är ett privilegium. En person som utsätts för rasism har inte samma möjlighet att inte bry sig.

Färgblindhet är en viktig aspekt när vi pratar om privilegier och antirasistiskt arbete. Färgblindhet är när människor säger att de inte ser olika hudfärger, ofta med hänvisning till sin antirasistiska kamp där de ser alla människor som ett släkte utan någon skillnad. Att säga att man inte ser färg görs ofta med välvilja, men är extremt problematiskt då det i längden innebär att förneka de strukturer som missgynnar icke-vita grupper. Det går inte att driva ett antirasistiskt arbete genom att vara färgblind.

Att hävda att "man inte ser färg" innebär då att man heller inte ser problemet med rasism kopplat till hudfärg, när det är hela grunden för rasismens logik. En "färgblind" inställning förhindrar åtgärder mot rasism och strukturell diskriminering. För i verkligheten så ser både samhället och individer färg och agerar med diskriminering och rasism som följd. Forskning och statistik visar till exempel att afrosvenskar diskrimineras på arbetsmarknaden i långt större utsträckning än vita på arbetsmarknaden och att de oftare är överkvalificerade för de jobb de har. Att hävda att man inte ser hudfärg visar på en omedvetenhet om hur rasism fungerar. Hudfärg är en orsak till diskriminering, också enligt Sveriges diskrimineringslag, och för att komma åt diskrimineringen måste man både se och erkänna den (Individuell Människohjälp, 2019).

Färgblindheten är också problematisk i relation till vithetsnormen. Att inte vara medveten om att man har vithetsprivilegier (eftersom vitheten är normen och därmed "osynlig") går att spåra tillbaka till slaveriet då vita inte tillät svarta personer att titta på dem. Det är alltså ett privilegium att säga sig vara färgblind.

SAMTALSFRÅGOR ATT TA UPP I GRUPPEN

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Alla människor har fördomar och föreställda bilder av olika grupper (stereotyper), men tror du att vi kan tänka bort dem? Hur stor handlingsfrihet har vi att inte agera utifrån dem? Tror du att en persons vilja och motivation till att inte vara fördomsfull i längden kan ta bort alla ens fördomar?
- Vad är skillnaden mellan fördomar och rasism?
- Hur blir man medveten om sina fördomar?

MÅNGFALDSTERMOMETERN: ÖVNING OM NORMER

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Rita upp en termometer på golvet.
Vill du verkligen anspela på en termometer målar du i rött och blått – annars räcker det med ett streck eller ett snöre med markeringar för ”graderna” på skalan 1–6 där 1 står för ”håller inte alls med” och 6 står för ”håller med helt”.
- Läs upp påståenden om organisationen och mångfald, se förslag på frågor nedan.
- Låt deltagarna ställa sig på den grad på termometern som motsvarar vad de tycker. De ska stå på en siffra, inte mellan två siffror.
- Börja med lättare allmänna påståenden och ta det svåraste sist.
- Låt någon eller några deltagare berätta hur de tänker efter varje påstående, låt gärna deltagarna diskutera om de har olika uppfattningar kring olika frågor. Samtalen leder ofta till att man ökar förståelsen för varandras olika erfarenheter.

Förslag på påståenden:

1. Vår organisation är öppen för alla
2. Alla har möjlighet att gå med i organisationen
3. I organisationen kan man vara sig själv
4. I organisationen ges alla samma möjligheter
5. I organisationen spelar det ingen roll hur man ser ut, alla respekteras
6. Alla deltagare blir behandlade jämlikt
7. I organisationen är det lätt att vara religiös, vi har till exempel bönerum och regelbundna raster

STRUKTURELL RASISM OCH VITHET

Del tre

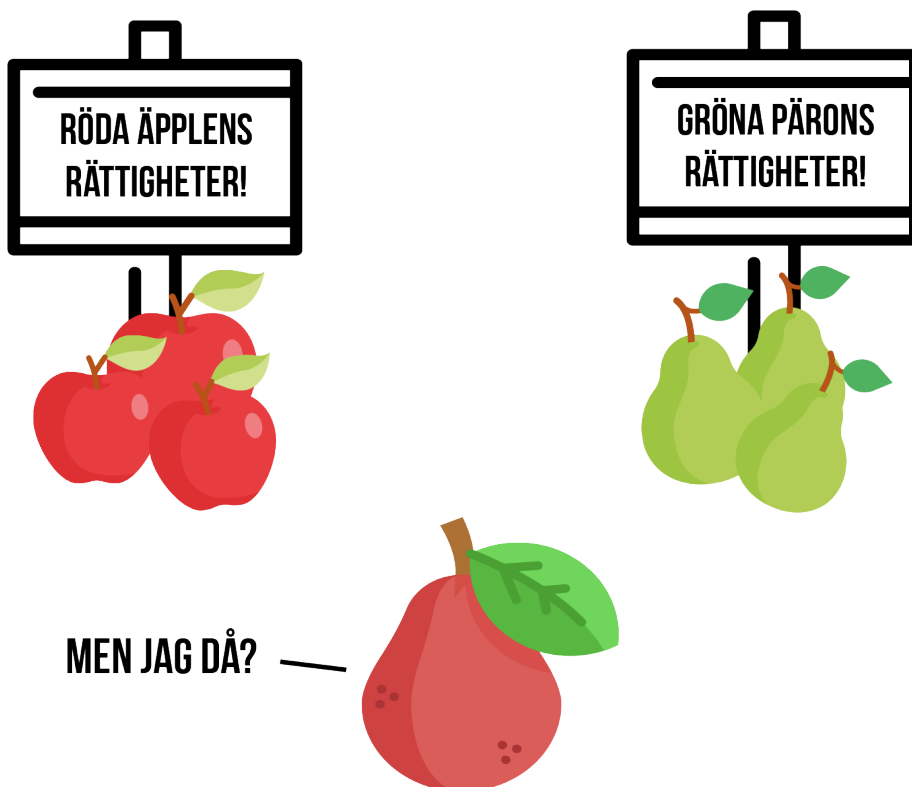
Den strukturella rasismen, hur den tar sig uttryck och sätter fokus på vithet, makt, intersektionalitet och rasifiering.

För att förstå strukturell rasism måste vi analysera **makt** och hur makt fördelas. Slår man upp synonymer till makt kommer ord som: ledning, kraft, styrka, auktoritet och inflytande. Och slår man upp motsatsord till makt kommer ord som: maktlöshet, oförmåga och kraftlöshet. Nationalencyklopedin skriver att ”makt utövas direkt när en aktör A får en aktör B att handla enligt A:s vilja, även om handlingen strider mot B:s vilja eller intressen”. Men makt är mer än att kunna bestämma över en annan människa. Makt kan vara att betraktas som normal, att ha pengar, att inte vara rädd när man går hem på kvällen eller känna att andra människor lyssnar på en. Men makt är inte orörligt, det kan se olika ut beroende på vilken situation, grupp, plats eller tid som man befinner sig i.

Makt handlar om hur mycket du kan påverka ditt eget liv, samhället, eller världen. Makt handlar också om den grundläggande makten över sig själv, det vill säga makten att uttrycka vad man känner, tänker och makten att vara den man vill vara eller göra det man vill göra. Om du känner att du har all makt som nämns ovan, innebär det att du är en av de människor som har mest makt i samhället och världen. Men oftast kan man känna igen sig i några stycken. På samhällsnivå är det lätt att se hur makt hänger ihop med normer. De som passar bäst in i normer är också de man lättast hittar i maktpositioner.

Makt fördelas alltså inte jämnt, utan snarare ojämnt mellan olika grupper och för att förstå hur makt fördelas är det viktigt att ha ett **intersektionellt** perspektiv.

Paulina de los Reyes, professor i ekonomisk historia, beskriver intersektionalitet som ett ”samhällsvetenskapligt begrepp som syftar till att synliggöra specifika situationer av förtryck som skapas i skärningspunkter för maktrelationer baserade på ras, kön och klass” (NE, 2016). Idén om intersektionalitet kan följas tillbaka till den antirasistiska feministiska kampen i USA, black feminism, som handlade om att vita och svarta kvinnors erfarenheter ser olika ut på grund av rasism och att fokus för den feministiska kampen inte bara kan utgå ifrån vita medelklasskvinnors erfarenheter. Kampen måste ta hänsyn till olika erfarenheter av förtryck. Intersektionalitet har sedan dess kommit att spridas inom olika forskningsområden och politisk opinionsbildning där diskriminering ofta står i centrum. Fokus ligger på att lyfta de olika diskrimineringsgrunderna som påverkar maktordningar i olika rum: kön, sexualitet, etnicitet, funktionshinder och ålder. ”Kvinnor är således aldrig ”bara” kvinnor eftersom könsrelationer – lika lite som klass, etnicitet eller sexualitet – inte är tillräckliga för att förklara hur ojämlikhet uppstår och på vilket sätt makt utövas” (NE, 2016).

Så vad är då strukturell rasism? Antirasistiska akademien förklarar strukturell rasism så här:

”strukturell rasism uppstår när samhällsstrukturer, t.ex. rätts-systemet, utbildningssystemet etc., och det politiska systemet exkluderar etniska minoriteter och/eller immigrant-grupper från att delta i samhällslivet på samma villkor som övriga medborgare” (Groglöpo, 2015). Strukturell rasism innebär alltså att rasismen sker på en högre nivå, inte på individnivå och påverkar olika grupper i stor utsträckning.

Vithet, makt och rasifiering

Vithetsnormen är centralt för att förstå vad som är ”måttstocken” för vad som placeras in i ”vi” och de resterande som placeras in i ”de andra”. Judith Kiros (2014) förklarar vithetsnormen så här:

Vithet är en social konstruktion som placerar personer som räknas som vita på toppen av en makthierarki med grund i ”ras”. Eftersom vitheten är skapad betyder vit inte alltid ”vit hudfärg” – vilka som räknas som vita har varierat med tid och rum. Alltså – vithet är uppbundet med makt, inte nödvändigtvis med hudfärg. Ljushyade romer, östeuropéer, m flera, kan alltså också utsättas för systemisk rasism i Sverige idag. /.../ När man säger ”människa” menar man ”en vit människa”. När man säger ”en kropp” menar man

”en vit kropp”. Det är vithetsnormen – att den vita kroppen är osynlig, men överallt. Det är kroppen som inte behöver förklaras.

Vithetsnormen som verktyg gör det tydligt att se vilka som platsar in i ”vi” och vilka som platsar in i ”de andra” eller ”dem”. Kiros (2014) skriver att den vita kroppen är överallt, men ändå osynlig, detta innebär att ”vitheten” är överrepresenterad i relation till den faktiska verkligheten, det vill säga att även om ”vitheten” är normen, är det få som identifierar sig med denna. Vitheten som ideal, både utseendemässigt, tankemässigt och beteendemässigt innebär att vitheten står högst upp i hierarkin av vad som är eftersträvansvärt i hur människor ska vara.

Rasifiering är en process där människor tolkar varandra utifrån konstruerade raser. Det innebär alltså att människor kan rasifieras som vita, svarta, bruna och så vidare. Tolkningen baseras på stereotyper och fördomar som människor har om olika grupper. Det görs både omedvetet och medvetet. Rasifiering ställs ofta i relation till vithetsnormen. De som rasifieras som vita är ofta personer som faller inom ramen för vithetsnormen, vilket innebär att de som rasifieras som icke-vita försätts utanför normen och därmed missgynnas i många avseenden.

Två exempel på olika former av rasism

För att förstå rasism är det viktigt att se till olika former av rasism och hur de tar sig uttryck. Nedan finns utdrag ur Antirasistisk Ordbok, framtagen av Antirasistiska Akademin (2015). Här finns två exempel, men fler former av rasism finns (som till exempel antiziganism och antisemitism). Läs mer i den antirasistiska ordboken.

Afrofobi

Termen afrofobi syftar på en fientlighet mot människor som har sitt ursprung i subsahariska Afrika inklusive de som tillhör den afrikanska diasporan. Denna fientlighet kan ta sig uttryck i alltifrån verbala kränkningar och rumsliga utestängningar till hot och fysiska angrepp liksom i en mer eller mindre systematisk rasdiskriminering inom utbildningssektorn och på arbets- och bostadsmarknaden (s. 13).

/.../

Afrofobin är direkt relaterad till den transatlantiska slavhandeln och det systematiska bortrövandet och förslavandet av afrikaner som pågick i närmare ett halvt årtusende inräknat även den transsahariska slavhandeln i den muslimska världen och i Mellanöstern liksom till den europeiska kolonisationen av den afrikanska kontinenten. I båda fallen deltog även Sverige aktivt både som stat och genom svenska entreprenörer och enskilda aktörer. Tillsammans med det vetenskapliga rastänkanadets framväxt har denna historia resulterat i en en både juridiskt, politiskt och ekonomiskt präglad rasdiskriminering och rassegregation riktad mot svarta slavättlingar i framför allt Nord- och Sydamerika (s. 14).

Islamofobi

Termen islamofobi anspelar på en rädsla för religionen islam och denna religions anhängare, muslimer. Begreppet islamofobi inbegriper inte bara denna rädsla. Många muslimer upplever att det förs en propaganda mot islam och de personer som representerar denna religion. Islamofobi kan därför kort definieras som en rädsla för islam och muslimer, och som aktiverar en anti-islamisk reaktion riktad mot muslimer (s. 131).

/.../

Islamofobi kommer oftast till uttryck i media. Den är uttalad i delar av kvällspressen och i kommersiella TV-kanaler och mer subtilt uttryckt i morgontidningar och nationella TV-kanaler. Massmedias framställning av "islam" och "muslimer" leder oftast till negativa föreställningar som på olika nivåer återspeglas i mötet mellan muslimer och icke-muslimer. Den anti-islamiska propagandan har flera dimensioner, där myten att islam representerar ett hot mot västvärlden är framstående (s. 133).

SAMTALSFRÅGOR ATT TA UPP I GRUPPEN

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Varför finns rasism?
- Läs citatet i pratbubblan (eller lyssna på det på www.vitick-evit.lsu.se). Har du märkt av strukturell rasism? I din egen vardag? I din väns vardag? Har du själv upplevt att din ”pollett” ramlade ner?
- Vad tror du är skillnaden mellan strukturell rasism och vardagsrasism? Påverkar den ena den andra? Hur då? Varför?
- Varför tror du att en del har svårt att se sina vithetsprivilegier?
- På vilket sätt blir människor det rasifierade? Hur går det till? Kan du ge exempel på rasifiering?

I dag hände något konstigt. Jag och en vän satt på biblioteket och skrev på vårt grupparbete. Läraren hade gett oss komplettering och vi jobbade med den. En annan kompis kom lite senare och höll oss sällskap.

Jag sa att jag tror att vi fick komplettering på grund av rasism, att vi inte kommer bli godkända oavsett hur bra vårt grupparbete är. Min gruppkompis höll med mig. Då frågar kompisens som kom senare:

”Oroar ni er verkligen för det?”

”Ja” svarar vi.

”Gud vad jobbigt att ni ska behöva göra det” säger han uppriktigt olyckligt.

Då var det som att han för första gången fick se strukturell rasism på nära håll. Typ att polletten ramlade ner. Han hade aldrig ens tänkt en sådan tanke. Antagligen för att han aldrig skulle kunna bli utsatt för det...

NÄR TÄNKTE DU SENAST PÅ... ?

Övning om rasism

- Låt gruppen sitta i en ring. Ställ denna fråga högt: när tänkte du senast på din hudfärg?
- Låt gruppen sitta tyst en stund och fundera. Låt dem sedan berätta vad de tänkt på.
- Skriv upp gruppens svar. Utmana gärna deltagarnas svar och be dem att vara specifika.
- När ni skrivit upp gruppens tankar är det dags att diskutera. Förslag på diskussionsfrågor finns nedan.

Diskussionsfrågor

1. Vilka är det som har tänkt på sin hudfärg?
2. Hade de svarat annorlunda om de tillhört en annan grupp?
3. Vilka normer styr huruvida vi tänker på vår grupptillhörighet eller inte?

RASISTISKT FÖRTRYCK PÅ PSYKISKT PLAN

Del fyra

Rasism påverkar en människa på olika sätt, bland annat på ett psykiskt plan. Det kan ta sig uttryck på olika sätt och i den här delen av materialet fokuserar vi på det.

INTERNALISERAD RASISM

Rasismen upprätthåller vithetsnormer och reproducerar negativa föreställningar om icke-vita personer. Det innebär att vi ständigt får lära oss att allt som de "vita" står för, är eftersträvansvärt. Det kan handla om allt ifrån hudfärg, kultur, kläder och hårfrisyrer. Detta innebär också att icke-vita personer kan vara med och upprätthålla vithetsnormen genom att fortsätta eftersträva det. Att vara icke-vit och upprätthålla vithetsnormen är dock inte samma sak som att vara en del av den. Internaliserad rasism innebär att man lärt sig att förhålla sig till vitheten som överordnad genom att försöka efterlikna vitheten (t.ex platta håret) för att man lärt sig att ens egna "icke-vita attribut" är fel, fula eller avviker från normen. Vi ser det i flera delar av världen där människor sminkar sig för att se ljusare ut eller även använder farliga medel för att bleka sin hud. Internaliserad rasism kan även innebära att man börjar hata sitt eget ursprung eller förkastar det.

I ett känt tal som Malcolm X höll säger han så här om den internaliserade rasismen:

Who taught you to hate the texture of your hair? Who taught you to hate the color of your skin to such extent that you bleach to get like the white man? Who taught you to hate the shape of your nose and the shape of your lips? Who taught you to hate yourself from the top of your head to the soles of your feet? Who taught you to hate your own kind? Who taught you to hate the race that you belong to, so much so that you don't want to be around each other? No, before you come asking Mr. Muhammad does he teach hate, you should ask yourself who taught you to hate being what God gave you (Malcolm X).

MIKROAGGRESSIONER

"Var kommer du ifrån?" kanske någon frågat dig. Rasifieras du som icke-vit har du antagligen fått frågan flera gånger. Frågan kan ju till synes verka oskyldig, men får du höra den frågan väldigt ofta kan det bli frustrerande. Frågan implicerar också att den som får frågan är annorlunda och inte passar in. "Frågan är inte heller en produkt av individuell nyfikenhet utan en del av ett kulturellt mönster byggt på att vithet är norm och att allt som avviker från vithet behöver förklaras /.../ och att frågan egentligen betyder något i stil med 'hur kan någon som du vara här, förklara?'" (Sabuni, 2019). Frågan "vart kommer du ifrån?" är ett exempel på mikroaggressioner som alltså är nedvärderande och subtila frågor eller handlingar som för mottagaren sammantaget blir frustrerande och stressande.

GASLIGHTING & GLÄDJEDÖDARE

Vi fortsätter på samma spår som ovan med frågan ”var kommer du ifrån?” och kommer in på gaslighting. Föreställ dig att du säger att du tycker att den frågan är problematisk till den personen som frågade. Då är det vanligt att mötas av svar som till exempel ”jag menade inte så”. Med svaret följer ofta dålig stämning. Fokus skiftar då ofta från att handla om att en person ställt en problematisk fråga, till att handla om att du tolkat fel.

Den rasifierade kollegan ges dåligt samvete för att hen lyft frågan och görs själv till problemet. Eftersom så många skyndar till som delar frågeställarens världsbild kan den rasifierade kollegan till slut tvivla på sin egen upplevelse eller åtminstone känna att det inte är lönt att ta upp frågan med kollegorna. Fenomenet kallas gaslighting och är en form av psykologisk manipulation som leder till tvivel hos individer eller medlemmar i en grupp, så att de ifrågasätter sitt eget minne, sin uppfattning och sitt sinnestillstånd. Fenomenet gaslighting är återkommande i rasifierades berättelser om att försöka ta upp frågor som rör hudfärg på arbetsplatsen och påverkar rasifierades känsla av erkännande, tillhörighet och trygghet på arbetsplatsen. En inkluderande organisation behöver ha arenor där den här typen av frågor kan lyftas och utveckla förhållningssätt för hur vi bemöter varandra i relation till hudfärg (Sabuni, 2019).

Dålig stämning är starkt kopplat till normer. Dålig stämning gör att människor känner sig obekväma och kan ofta leda till att man hellre väljer att inte lyfta en jobbig fråga för att slippa den dåliga stämningen. Sara Ahmed, professor, skriver om detta i ”Feminist Killjoys (And Other Willful Subjects)” (2010). Att vara en glädjedödare handlar om känslan av att förstöra stämningen under familjemiddagen, festen hos vännerna eller lunchen med kollegorna. Ahmed menar att när vi bryter mot normen skapar vi ett problem som vi själva vår gestalta. ”Att du beskriver det någon annan säger som ett problem innebär att du skapat problemet. Du har blivit problemet som du skapat’: Med andra ord: att beskriva problemet gör dig till problemet – till ’the killjoy’” (Astorga Díaz m.fl, 2015, s 245).

Dålig stämning är också starkt kopplat till skam och exkludering, den som skapar dålig stämning blir i många fall skuldbelagd och i längden även exkluderad från olika sociala sammanhang för att man blivit ”den som förstör”.

Men vad spelar det för roll om stämningen förstörs? Enligt Ahmed är det mer komplicerat än att bara förstöra stämningar då lycka och glädje används för att legitimera sociala normer. Bryter man emot dessa sociala normer innebär det, enligt Ahmed, att en per automatik går emot glädje

och lycka.

“To be involved in political activism is thus to be involved in a struggle against happiness”
(Ahmed, 2010).

Men det är vi människor som bestämmer vad som är socialt accepterat att lyfta som problematiskt, och inget kommer någonsin att förändras om det inte utmanas.

Gaslighting är alltså en sorts manipulation som medvetet eller omedvetet används i syfte att få ett offer att tvivla på sig själv och sin förståelse av en situation. ”Tolkade jag rätt?”, ”förstod jag situationen helt fel?”, ”är jag överkänslig?”. Ens förståelse av situationen handlar också om stämning- en som uppstår i samband med att man påtalar en problematik.

PSYKISK OHÄLSA & STRESS HOS MINORITETER

Att bli utsatt för till exempel gaslighting och mikroaggressioner leder till ökad stress och psykisk ohälsa. Forskning (se till exempel Simon Wallengren & Caroline Mellgren i Romers upplevelser av hatbrott) visar att den oro som många minoriteter känner, till exempel oro över att själv bli utsatt för rasism (på individnivå) men också oro för den egna gruppen (på gruppnivå) skapar ohälsa. Detta skapar ett stresspåslag som vi idag i Sverige inte vet så mycket om på grund av den knappa forskningen.

SAMTALSFRÅGOR ATT TA UPP I GRUPPEN

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Vad innebär det rent psykiskt att växa upp i en värld där man tillhör en grupp som ständigt underordnas en annan? Där ens grupp reproduceras som ociviliserad, oduglig, ful eller våldsam?
- Hur kan du vara med och motverka rasism på det psykiska planet?
- Varför tror du att det finns ett behov av att kategorisera in människor i olika fack? Att höja vissa grupper och sänka andra?
- Att bli uppmärksammas eller utpekad som "annorlunda" vittnar många icke-vita personer om. Men varför händer det så ofta? Varför är det viktigt för majoritetspersoner att påpeka att minoriteter inte är en av "oss"?
- Hur kan ni skapa en grupp, eller arbetsplats, där man undviker att mikroaggressioner och gaslighting händer?

SKAPA FÖRÄNDRING

Del fem

Hur kan du stärka ditt antirasistiska arbete? I den sista delen av materialet går vi in på det fortsatta arbetet framåt.

Att jobba antirasistiskt inom en organisation är ingen punktinsats.

Ett antirasistiskt arbete ska genomsyra all verksamhet organisationen driver, alla styrdokument och riktlinjer. Annars riskerar det antirasistiska arbetet att bli ett isolerat arbete som inte får genomslag i hela organisationen, vilket i längden innebär att alla inte kommer känna sig trygga eller välkomna i organisationen.

Antirasistiskt arbete kan ledas på olika nivåer, men bör i första hand handla om att kunskapshöja och se över maktfördelningen i organisationen för att vidare granska era interna dokument, ta fram mål och handlingsplan.

1. ERKÄNN SAMTIDEN SOM POSTKOLONIAL

Starten för det antirasistiska arbetet handlar om att erkänna vår samtid är postkolonial, vilket innebär att...

1. vi är varelser med ett kolonialt och rasistiskt förflutet, vilket gör att...
2. koloniala och rasistiska tankemönster är en del av vår samtid och miljö, och därför...
3. även en del av oss själva

2. SKAPA TRYGGARE RUM

Det finns inte ett helt tryggt rum för alla, men det finns mer eller mindre trygga rum. Att skapa ett tryggare rum är en medveten process, något man ständigt behöver jobba med. För att samtal mellan människor med olika perspektiv ska bli så bra som möjligt är det viktigt att skapa förutsättningar för tryggare rum.

3. KUNSKAPSHÖJ

För att arbeta antirasistiskt är det viktigt att ha kunskap om rasism, vithetsnormer, makt och postkolonialism. Lägg fokus på att kunskapshöja förtroendevalda, anställda och medlemmar. Förslagsvis håller ni utbildningar i det och/eller skapar en kunskapsbas som är tillgänglig med olika material inom dessa områden.

4. SKAPA SAMSYN

Bestäm hur ni vill prata om rasism. Vad betyder rasism? Makt? Normer? Det är viktigt att ni tillsammans har en gemensam samsyn kring hur ni ser på rasism och vithetsnormer. Detta gör ni bäst genom att reflektera tillsammans och eventuellt skriva ett positionspapper där ni tydliggör er position.

5. SE ÖVER MAKTFÖRDELNINGEN, REPRESENTATION OCH PERSPEKTIV

Vem är det som bestämmer i er organisation? Vem har mest makt? Vilka sitter i er styrelse? Finns icke-vita personer representerade? Är det antirasistiska arbetet högt på dagordningen (dvs viktigt för många i organisationen)? Ett antirasistiskt perspektiv ska finnas där makten finns för att sippra ner till hela organisationen och det vardagliga arbetet.

6. GRANSKA STYRANDE DOKUMENT, SKRIVELSER OCH KOMMUNIKATIONEN

För att det antirasistiska arbetet inte ska bli ett isolerat arbete är det viktigt att det finns ett antirasistiskt perspektiv i de styrande dokumenten som används i vardagen. Ett antirasistiskt perspektiv ska vara precis lika viktigt som till exempel ett jämställdhetsperspektiv. Hur ser era styrdokument ut? Hur kommunicerar ni om er verksamhet?

7. TA FRAM MÅL OCH HANDLINGSPLAN

Utifrån den granskning som gjorts i ovanstående punkt är det viktigt att formulera problemområden (eller utmaningar som ni ser i er organisation/grupp). Vilka brister ser ni i er organisation? Vilka problem eller utmaningar ser ni i samhället som ni kan vara med och bidra positivt till? Formulera mål som möter de utmaningarna. Hur ska er organisation se ut om 1 år? Om 5 år? Vilka aktiviteter/handlingar behöver ni göra för att nå dit? Ett av era mål bör vara att integrera ett antirasistiskt perspektiv i era styrande dokument.

BIG NO NO!

Det är viktigt att lära sig av andras tidigare misstag.
Gör inte detta:

- ✘ **Mångfaldsalibi** – använd er inte av (den enda) icke-vita personen som ett alibi för att visa på att ni är en inkluderande organisation. Antirasistiskt arbete handlar om mer än att ha en icke-vit person representerad.
- ✘ **Icke-vit enmansshow** – låt inte det antirasistiska arbetet hamna på den enda icke-vita personen i organisationen. Inget arbete blir bra när det är ett isolerat arbete och bärs av en person. Antirasistiskt arbete är inte bara en fråga för icke-vita, precis som jämställdhetsarbete inte bara är en kvinnofråga.
- ✘ **Färgblindhet är inte antirasism** – att ”vara färgblind” hjälper inte i det antirasistiska arbetet, snarare tvärt om. Det innebär att förneka de strukturer som missgynnar icke-vita grupper.

SAMTALSFRÅGOR ATT TA UPP I GRUPPEN

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

- Är din organisations värdegrund ett levande dokument? Används det i din vardag? Hur då?
- Har du ett rättighetsperspektiv när du tar beslut i ditt vardagliga arbete/förtroendeuppdrag? Det vill säga tänker du på diskrimineringsgrunderna och lika behandling? Hur då?
- Upplever du att din organisation har ett målmedvetet anti-rasistiskt arbete? På vilket sätt har ni det? Hur kan det bli bättre?
- Upplever du att din organisation har lätt för att ta till sig saklig kritik och förändra arbetssätt om det påtalas att organisationen har agerat fördomsfullt eller rasistiskt? På vilket sätt? Har det hänt? Ge exempel.
- Har din organisation tydliga riktlinjer för hur ni gör om någon upplever rasism internt? Hur gör ni om det händer?

ACTION: ÖVNING OM FÖRÄNDRINGSARBETE

Kom ihåg de grundläggande riktlinjerna!

Under studiecirkeln har ni gått igenom många olika saker, fyll i tabellen här nedanför och fokusera på saker du ska sluta, börja eller fortsätta göra i ditt antirasistiska arbete. Fyll också i saker du tror att ni tillsammans i gruppen/organisationen ska sluta, börja eller fortsätta göra. När du fyllt i tabellen själv går ni igenom det tillsammans i gruppen.

JAG ska sluta göra

VI ska sluta göra

JAG ska börja göra

VI ska börja göra

JAG ska fortsätta göra

VI ska fortsätta göra

KÄLLOR

Tryckta källor

Ahmed, Sara & de los Reyes, Paulina (2011). Postkolonial feminism. 1. Stockholm: Tankekraft

Fanon, Frantz: "Algeriet av-slöjat" i: Eriksson, C. Eriksson Baaz M. och Håkan Thörn (red) (1999) Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Nora: Nya Doxa.

Mohanty, Chandra Talpade: "Med västerländska ögon. Feministisk forskning och kolonial diskurs" I: Eriksson, Catharina & Eriksson, Baaz Maria och Thörn, Håkan (red) (2005) Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Nora: Nya Doxa.

Mudimbe, V.Y: "Diskurs om makt och kunskap om de Andra. Marginalitet och koloniseringens strukturer." I: Eriksson, C. Eriksson Baaz M. och Håkan Thörn (red) (1999) Globaliseringens kulturer. Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället. Nora: Nya Doxa.

Nationalencyklopedin (2016) Intersektionalitet (Elektronisk)
Tillgänglig: <http://www.ne.se.till.biblextern.sh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/Intersektionalitet> (2016-04-17)

Astorga Díaz, Camila & Echeverria Quezada, Mireya & Kyeyune Backström, Valerie & Kiros, Judith (2015). Rummet. Stockholm: Ordfront Galago

Elektroniska källor

Groglopo, Adrián Groglopo (2015) Antirasistisk ordbok
<<http://www.antirasistiskaakademin.se/wp-content/uploads/2017/06/Antirasistisk-ordbok.pdf>>

Tasin, Lewen (2018) LSU rapport VIT-ICKE-VIT (2018)
<https://lsu.se/wp-content/uploads/2018/12/VIT-ICKE-VIT_20181205.pdf>

Individuell Människohjälp, Film om vardagsrasism
<<https://www.imsweden.org/vad-vi-gor/antirasism/farg->

blind-en-film-om-var dagsrasism/>

Kiros, Judith (2014) Vithetsnorm
<<http://rummets.se/blog/faq/>>

Ahmed, Sara (2010) Feminist Killjoys (And Other Willful Subjects)
<http://sfonline.barnard.edu/polyphonic/print_ahmed.htm>

Nationalencyklopedin (2016) Intersektionalitet
<<http://www.ne.se.till.biblextern.sh.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/Intersektionalitet>>

Wallengren, Simon & Mellgren, Caroline (2017) Romers upplevelser av hatbrott
<<http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/23988/FoU%20rapport%202017.3%20muep.pdf;jsessionid=FAA2BDA1EF3898D2A61053D-F271A024C?sequence=2>>

VIT-ICKE-VIT är ett projekt med fokus på att stärka ungdomsrörelsens antirasistiska arbete med folkbildning som verktyg. Här får du metoder och material för att hålla studiecirkel i postkoloniala perspektiv, antirasism och inkludering. Projektet drivs av LSU – Sveriges ungdomsorganisationer med stöd av MUCF.

Läs mer om LSU på [LSU.se](https://lsu.se)

För frågor om projektet & studiematerialet kontakta:

Mona Nechma
mona.nechma@lsu.se

VIT
ICKE
VIT